

Dominika Wojtylak

Scenariusz warsztatów

Krasnoludzkie wprowadzenie do obróbki kamienia

Dominika Wojtylak - malarka, rysownicza, ilustratorka, fotografka. Absolwentka Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie

Grupa wiekowa: IV-VIII klasa szkoły podstawowej (ok. 10-15 lat)

Liczba uczestników: do 25 osób

Czas trwania: 90 min (lub dwie godziny lekcyjne z przerwą)

Cele: rozwijanie świadomości wizualnej w zakresie obserwacji brył i rozpoznawania płaszczyzn i krawędzi, praktyka precyzyjnej i celowej pracy manualnej. Pojęcia waloru i skali walorowej (w starszych klasach).

Warsztaty plastyczne do prowadzenia w klasie z możliwością zastosowania online.

Materiały (wariant do pracy w klasie):

- glina (po gałce mieszczącej się w dwóch garściach, czyli ok. 40g na każdego uczestnika) i pojemnik na glinę,
- pojemnik na wodę i szmatki do obłożenia gliny,
- foliowe woreczki do zapakowania gliny (jeżeli uczestnicy zabierają ją ze sobą),
- plastikowe podkładki stołowe,
- szpachelki plastikowe lub metalowe, tzw. japonki, szerokości 5-8 cm, lub zużyte karty plastikowe (bankowe, rabatowe itp.),
- lampki biurkowe, ilość zależna od układu stanowisk pracy, lampka ma oświetlać pracę każdego uczestnika tak, żeby różnice oświetlenia płaszczyzn były wyraźne. Czasem boczne światło z okna wystarcza,
- papier rysunkowy A4 (po kartce dla uczestnika),
- węgiel rysunkowy prasowany, drzewny lub czarna kredka,
- gumki do mazania (opcjonalnie),
- sznurek i klamerki do ekspozycji prac (opcjonalnie).

Podstawa programowa:

Rozwijanie kreatywności i innowacyjności; kształtowanie umiejętności przygotowania

własnego warsztatu pracy; rozwój zdolności manualnych.

Organizacja sali:

Przestrzeń na utworzenie kręgu a także późniejsze wspólne oglądanie prac, odpowiednia liczba stolików i krzeseł. Lampki biurkowe, plastikowe podkładki do pracy z gliną.

Przed zajęciami:

- zapoznać się z Pieśnią Krasnoludów lub wydrukować tekst do położenia przed sobą,
- wydrukować rysunek poglądowy lub przećwiczyć na jego podstawie rysowanie krawędzi i bryły.

TEKST:

Pieśń Krasnoludów u Bilba I

Tłuczmy szklanki, spodki, miski,
Niech gospodarz żyje nasz!
A choć Bilbo płaczu bliski,
Niechaj drzazgi lecą z flasz!

Obrus w strzępy, dzbanek mleka
O podłogę! Trzask i huk!
Kości wkoło porozwlekać,
Butlę wina prask o próg!

Buch czerepy w garnek śmiało,
Szkło na drobny tłuczmy piach -
A co jeszcze pozostało,
O podłogę bęc i trach!

Baczność! Bilbo płaczu bliski,
Zaraz usłyszycie jęk -
Więc uwaga tam na miski!
Trach i prask, bęc, i brzdęk!

J.R.R. Tolkien

tłum. Maria Skibniewska

Przebieg zajęć:

Wprowadzenie

W klasie zgromadź uczniów w kręgu, jeśli przestrzeń na to pozwala. Przedstaw się, jeśli nie znasz uczestników.

Warsztaty zacznij od pokazania właściwości gliny. Daje się wyrabiać, nie brudzi, występuje naturalnie w przyrodzie i nie staje się śmieciem (jak plastelina). Jest łatwa do kształtowania i z jej pomocą nauczymy się tworzyć bryłę podobną do oszlifowanego kamienia.

Wprowadź temat, którym są istoty fantastyczne zamieszkujące ziemię i skały, poproś uczestników o wymienianie takich istot i utworów (opowieści, legend, filmów, gier), z których pochodzą. Istoty te często strzegą skarbów, cennych minerałów i zajmują się obróbką kamieni.

Jako przykład możesz podać: skalne trolle z Krainy Lodu, kobold z książki Śpiący Rycerze, krasnoludy z trylogii Władca Pierścieni, Duch Gór z legend Dolnego Śląska.

Rozdanie gliny

Siedząc lub stojąc w kręgu każdy wyciąga dłonie przed siebie wnętrzami do góry i kładzie swoją prawą dłoń na lewej dłoni sąsiada (jeżeli w klasie są dzieci leworęczne można zmienić ten układ na odwrotny po pierwszej rundzie). W rytmie wiersza Pieśń Krasnoludów sprzątających chatę hobbita skandowanego przez prowadzącego każdy uczestnik przekłada wyobrażony kamień swoją prawa dłonią do prawej dłoni sąsiada (kierunek zgodny z ruchem zegara). Po pierwszej rundzie i pierwszych próbach koordynacji tego wspólnego ruchu zaczynasz wprowadzać w krąg gałki gliny (co kilka ruchów dokładając po jednej) i zapraszasz uczestników do dołączenia się do recytacji. Po dwóch/trzech rundach glina jest gotowa a uczestnicy zaangażowani w działanie.

Kształtowanie bryły

Każdy uczestnik ze swoją gałką gliny udaje się do stanowiska pracy. Pokazujesz jak ścinając ścianki kuli (może być nieregularna) uzyskać gładkie płaszczyzny i ostre krawędzie.

Grupa „krasnoludów” jest początkująca, dlatego ćwicz w glinie a nie w twardych skałach.

Ten etap nie powinien trwać długo, uczestnicy nie lepia, tylko ścinają ścianki tak, żeby uzyskać wielościan (od 8 do 12 płaszczyzn). Trzeba to zrobić z namysłem i precyzyjnie, żeby nie poprawiać. Bryły nie należy „piłować”, ale „ścinać” aby płaszczyzny miały dość gładką powierzchnię a krawędzie były proste i wyraźne.

Czas na przerwę i umycie rąk, i podkładek (jeśli są plastikowe). Można ustawić dzwonek, który zakończy pracę w glinie.

Rysunek brył kamieni

Bryły oszlifowanych „kamieni” pozostają na stolikach, rozdajesz kartki papieru rysunkowego i węgiel lub kredki.

Wspólnie oglądacie bryły zwracając uwagę na krawędzie (na tym etapie uczestnicy mogą wygładzić parę krawędzi w różnym stopniu tak, by otrzymać ich trzy rodzaje: ostrą, miękką i rozmytą). Zwracacie także uwagę na różnice w ilości światła padającego na różne płaszczyzny.

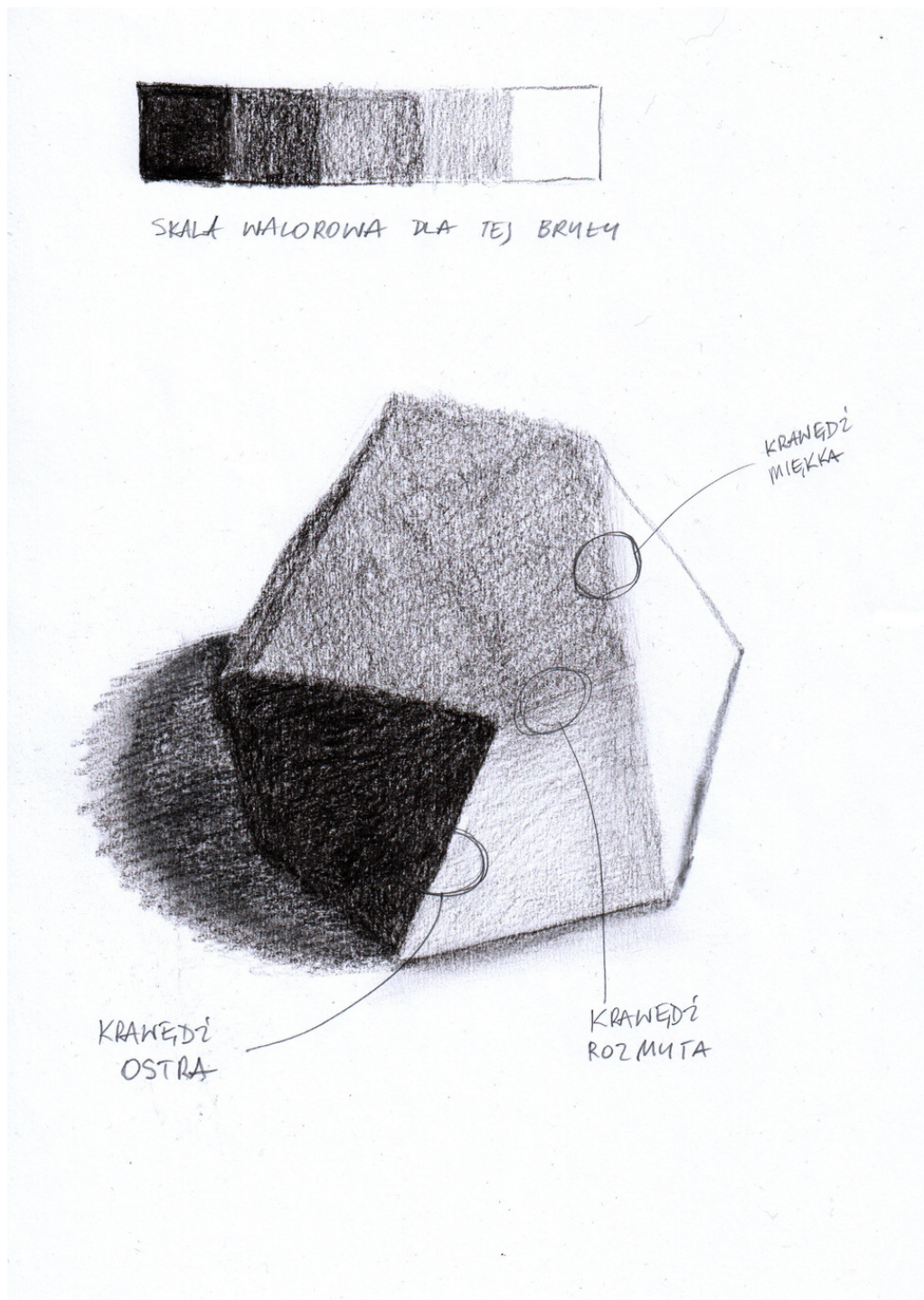
Jeżeli oświetlenie z okna nie jest wystarczające, trzeba włączyć małe lampki.

Uczestnicy wykonują rysunek skupiając się na różnicach walorowych między płaszczyznami i na rodzajach krawędzi. Adekwatność proporcji jest tu mniej ważna. Wyłumacz im aby w tym konkretnym przypadku myśleli płaszczyznami a nie linią, tzn. niech linia powstaje tylko jako efekt sąsiedowania dwóch płaszczyzn o różnych stopniach zaciemnienia.

Na rysowanie przeznacz około 30 min.

Zakończenie

Skończone prace można rozwiesić lub rozłożyć na podłodze i wspólnie obejrzeć. Glinę uczestnicy oddają do wspólnego pojemnika. Jeśli jest jeszcze czas, można z oszlifowanych „kamieni” zbudować górę lub jaskinię dopasowując je do siebie. Rysunki uczestnicy zabierają ze sobą.

WARIANT ON-LINE

Przed zajęciami:

Należy uprzedzić klasę o planowanych warsztatach i przekazać każdemu listę materiałów z propozycją zamienników.

Materiały dla każdego uczestnika (wariant on-line):

- glina (gałka wielkości pięści), pojemnik z wodą i szmatka do obłożenia gliny, w zastępstwie może być podobna ilość masy solnej, w ostateczności plasteliny,
- plastikowa podkładka stołowa lub tektura,
- szpachelki plastikowe lub metalowe, tzw. japonki, szerokości 5-8 cm, lub zużyte karty plastikowe (bankowe, rabatowe itp.), lub nieduży nóż kuchenny,
- lampka biurkowa, czasem boczne światło z okna wystarcza,
- papier rysunkowy A4,
- węgiel rysunkowy prasowany lub drzewny, ostatecznie czarna kredka pastelowa,
- gumki do mazania (opcjonalnie).

Wprowadzenie tematu jak w poprzednim wariantcie.

Rozdanie gliny pomijamy, do wyrabiania gliny możesz przesłać uczestnikom link do „Pieśni Krasnoludów u Bilba” w wersji filmowej: [TUTAJ](#).

Kształtowanie bryły

Ustaw kamerę tak by twoje ruchy były dobrze widoczne dla uczestników.

Rysunek

Oświetlając swój „kamień” z różnych stron tłumaczysz założenia rysunku (płaszczyzny jako plany o różnym stopniu oświetlenia/zaciemnienia, krawędź jako efekt sąsiedztwa dwóch różnych plam).

Zakończenie

O ile to możliwe niech każdy uczestnik ma możliwość pokazania swojego kamienia i rysunku oraz zadania pytań.